

Özel yaşamın korunmasında cinsel suçlular bile inançlılardan daha çok saygı görüyor

Problem herhalde birçok gazetecinin din hakkında yazarken aslında hiç bilmedikleri bir alanda hareket etmeleri. Veyahut da insanları kutuplaştırmak istiyorlar ve bunu yaparken de insanların duygularıyla oynadıklarını unutuyorlar. Bende oluşan duygu şu ki, cinsel suçlular bile özel yaşamlarının korunması adına inançlı insanlardan daha çok saygı görüyorlar.

PROF. DR. STEFAN PIASECKI

CVJM KASSEL YÜKSEKOKULU
ÖĞRETİM ÜYESİ

Medyanın güvenilir olmasının tüketicilerin elinde olduğunu kaydeden Prof. Dr. Stefan Piasecki, yazı işlerini elektronik posta bombardımanına tutmanın, gerektiğinde okunan gazeteyi ya da izlenen kanalı değiştirmenin etkili olduğunu dile getiriyor.

ESAT SEMİZ FRANKFURT

Kitabınızda medyanın dini nasıl konuşturduğuna dair iki örnek veriyorsunuz. Birincisi Salman Rüşdi'nin "Seytan Ayetleri", ikincisi Uta Ranke-Heinemann'ın "Cennet İçin Haremağaları" adlı kitabı. Bu kitaplar medyada ele alınmasında İslam bize bir şiddet dini olarak tanıtılırken, Hıristiyanlık dininin de ahlaklığı sorgulandı. Medyanın dinleri bu gibi başlıklar altında köseye sıkıştırma eğiliminin sebebi ne olabilir?

Bu intiba kendini zorla kabul ettiriyor. Benim fikrime göre bunun bir çok sebebi var. Siyasi-ekonomik sebebinin de unutmamalı. Alman firmaları İran'la ticari ilişkilere girmeyi Rüşdi olayı belki de hiç ilginç olmayacaktı. Gazeteciler siyasi ve dünya görüşü açısından tarafsızlıkla yükümlüdürler. Ancak bir çoğu kendileri ile ilgili olarak oldukça iddialı olabiliyor. Gazeteciler olarak dünyayı iyileştirmek istiyor, ancak diğer taraftan da geride durmak istiyorlar ya da zorundalar. Bundan bazı gerilimler doğuyor, özellikle de dini konular söz konusu olduğunda.

Buna ek olarak gazetecilerin iddialarını ispatlamaları gerekiyor. Peki siz inancınızı nasıl ispat edeceksiniz? Hadise el Halile'yi düşünün ve imamların kafir arasındaki konuşmayı. Aradaki süreç hızındaki farklılığı da unutmayın. Gazetelerin her gün manşete ihtiyacı vardır. Bir Papa fermanı ya da İslami fetvayı bir gecede yazmak neredeyse imkansızdır. Medya söz konusu olduğunda ise birbirinden tamamen farklı görüşler ve beklentiler birbiriyle çarpışır. Bu da ayrıca adil olmayan saldırıları kolaylaştıran bir durumdur.

11 Eylül'den medyanın İslam'ı nasıl değerlendirdiği daha bir görünür hal aldı. Bu değerlendirme genel olarak dinin algılanışını nasıl etkiledi?

Bu çok önemli bir nokta. İlk dehşetten sonra kendini gerçekleştirme, tüketim veya kariyer gibi değerlerin yanı sıra diğer değerleri muhafaza eden ve bu yüzden dezavantajlara sabretmek zorunda kalan insanlar için şimdi derin bir anlayış gelişti. Hıristiyanların bir çok grubu da Müslümanlara sandığından çok daha yakın. Sırf inancından dolayı baskı altında tutulan ya da öldürülen insanlar da kamuoyunun odak noktasına sürüklendi. Maalesef Türkiye'de de ve daha kötü ölçülerde Çin ve Kuzey Kore'de bunlar oluyor. Medya, problemler ve hakim atmosfer hakkında haber yapabilir, bunda hiç bir mahzur yok. Ancak 'siyaseten doğru' olmak adına gerçekler bir kenara bırakıldığında okur düşünmeye tek başına devam ediyor ve ve belki yanlış ve tehlikeli sonuçlara varabiliyor. Akabinde de tirajla ilgili problemler ortaya çıkmışsa ve bu konuda moral bozucu şeyler söyleniyorsa artık hiç bir şey yolunda gitmiyor demektir. Bence medyanın

İslam'a bakışı bu dinin derinliği açısından hiç adil değil. Ama diğer dinlere olan bakışı da adil olmadı ki.

11 Eylül Hıristiyanlık dininin imajını da olumsuz etkiledi mi, yoksa tam tersi bir durum mu söz konusu?

Eğer İslam dünyasını kast ediyorsanız, sapla samanın birbirinden çok ayrılmadığını görürüz. Şiddet burada çok çabuk bir şekilde Batı sömürgecilğine tepki olarak görülebilir. Kurbanların çoğu Müslüman olmasına rağmen teröristler özgürlük savaşçısı olarak yüceltiliyor. Emperyalizm, ABD, İsrail ve kendi içlerindeki siyasi kargaşa ile Hıristiyanlık birbiriyle karıştırılıyor ve herkes kendini kötü hissediyor. Tipik bir medya olgusu bu. İnsanların kendini daha iyi hissetmesi için ötekinin kendini daha kötü hissetmesi gerekiyor. Batı'da Aydınlanma'dan ve devlet ile kilisenin birbirinden ayrılmasından sonra 11 Eylül'ün Hıristiyanlığın imajına bir zararı olamaz diye düşünüyorum. Belki inançlar birbirine daha çok yaklaşmıştır, hatta diğer dinlerin inançlarıyla daha sık köprüler kuruyorlardır. İnanmayanlar ise 11 Eylül'le dinin hiç bir iyiliğe vesile olmayacağına dair bir ispat daha bulmuş oldular.

Sizce Hıristiyan kiliselerinin İslam algısını en çok ne etkiliyor. Burada da medyanın etkisinden bahsedebilir miyiz?

Kiliselerin İslam anlayışı konusunda çok daha ileride oldukları intibama sahibim. Katolik Kilisesi'nin yüzyıllara dayanan bir tecrübesi ve irtibatı var. Yine de gazete haberleri karşısında serinkanlı olmak gerekiyor. İnsanları öfkeli eden haberlerin köküne indiğimde çoğunlukla gördüm ki bağlamdan koparılmış çok farklı ifadeler söz konusu oluyor. Problem herhalde bir çok gazetecinin din hakkında yazarken aslında hiç bilmedikleri bir alanda hareket etmeleri. Veyahut da insanları kutuplaştırmak istiyorlar ve bunu yaparken de insanların duygularıyla oynadıklarını unutuyorlar. Bende oluşan duygu şu ki, cinsel suçlular bile özel yaşamlarının korunması adına inançlı insanlardan daha çok saygı görüyorlar.

Modern dünyanın medya aracılığıyla dünya dinlerini özgürlükçülük ve ahlaki açıdan eleştirdiğini biliyoruz. Ama dünya dinleri de medyayı cinselliği ve çıplaklığı özel alandan pervasızca kamu alanına taşıdığı için eleştiriyor. Modern dünya neyin ahlaki olup olmadığı konusunda ne derece dinlerin yerini aldı?

Medya artık plak firmasında çalışan bir hizmetlinin derlediği bir plaktan farklı değil. Tabii ki plak firması "Müzik işte bu" diyecektir. Ancak siz müziği tanımak, bilmek istiyorsanız, bestekarını sorarsınız. Bu durumda kemanın ne olduğunu bilmek istemeniz gerekecektir. Eğer doğru bilmek

Medya artık plak firmasında çalışan bir hizmetlinin derlediği bir plaktan farklı değil. Tabii ki plak firması "Müzik işte bu" diyecektir. Ancak siz müziği tanımak, bilmek istiyorsanız, bestekarını sorarsınız. Bu durumda kemanın ne olduğunu bilmek istemeniz gerekecektir. Eğer doğru bilmek istiyorsanız o zaman bir orkestrayı ziyaret etmeniz gerekiyor.

Bunun akabinde de farklı müzik tarzlarına ilgi duymanız lazım gelecektir. Bizim konumuza dönecek olursak, medyanın içerisine çok fazla güvenmemek gerekiyor. Onların bir konuya gereken hakiki kıymeti verebilmeleri için pek zamanları yok.

istiyorsanız o zaman bir orkestrayı ziyaret etmeniz gerekiyor. Bunun akabinde de farklı müzik tarzlarına ilgi duymanız lazım gelecektir. Bizim konumuza dönecek olursak, medyanın içerisine çok fazla güvenmemek gerekiyor. Onların bir konuya gereken hakiki kıymeti verebilmeleri için pek zamanları yok.

Her gün medya üzerinden ulaştığımız haberler bize modern dünyanın aşırı taraflarını yansıtıyor. Bununla birlikte modernitenin medya üzerinden dinleri aşırı hayat tarzları olarak etiketlediğini biliyoruz. Medya hakiki bir diyalog aracı olabileceksen neden kavga aracı olarak hizmet veriyor?

Medya birleştiren bir diyalog aracı değil. Olmak isterdi ama. Medya halktan alır, halk için işler ve halka geri verir ve bekler ki geri verdiklerinden yeni haberler ortaya çıksın. Bu iş en basit anlatımla böyle olur.

Modernite ise burada hiç bir şekilde aktif dizayncı olarak etki göstermez. Modernite kim? Bir kaç filozofün yanında bizim gerçek hayat dünyamız. Ve bu hayat medyanın etkisi altında. Biz kendimize ait dünyamıza medyanın şekil vermesine, hatta kural koymasına izin verirken hata işlemiş oluruz. Medya da kim oluyor ki? Bir yere çarpma ve tirajını arttırma derdinde bir kaç dü-

zine iyi ve önemli, bir kaç yüz veya bir kaç bin orta ölçekli gazeteci. Mesele medyanın sisteminden saklı. Ticari baskının yanı sıra internetten doğan zaman baskısıyla karşı karşıyalar.

Bir çok yerde yazı işleri kapanıyor, insanlar işten çıkarılıyor, ama işleme buna rağmen devam etmek zorunda. Bu yüzden de kalite can çekiyor. Ama en nihayetinde asıl gücü elinde bulunduranlar biz tüketicileriz. Yazı işlerini elektronik postalarla bombardımana tutalım, haberleri eleştirelim ve başka gazeteler alalım. Bu, uluslararası bir dildir ve her zaman anlaşılır.

Siz medyanın özellikle sinema filmleri ile dini unsurları kullandıklarını ve bu yolla dinin insanların kafasında güncellenmesine de yol açtıklarını söylüyorsunuz. Bu onlar için bir ihtiyaç mı, sinema dini mi keşfediyor yoksa tek ilham kaynağı din mi?

Sinema, kitaplar ve müzik gibi din ve dini motiflerden madenden faydalanır gibi faydalanıyorlar. Aydınlanma Çağının medyası bir taraftan inancı ve dini modası geçmiş diye elden çıkarma konusunda heves gösterirken diğer taraftan da onun temel motiflerinden açıkça istifade ediyor. Bu ilginç. Ama bunun ilginç olması ise o motiflerin her zaman istifade edilecek kadar ilginç olmalarından kaynaklanıyor. Tevrat'a bakın. İçinde filmi çekilmemiş bir kısım kalmamıştır. Belki dini anlatmak için çekmiyorlar bu filmleri ama bu motifleri komedi dizilerinde bile bulmak mümkün. Peki neden? Çünkü dinlerin meşgul olduğu sorular insanın varlığına dair en temel sorulardır. Eski Ahit'te ve tabii ki hadislerdeki insanların ve onların problemlerinin bize ne kadar yakın olduğunu görmek beni hep büyümüştür.

Avrupa sinemalarında İslami motifler ne şekilde tezahür ediyor? Burada da Hıristiyanlık ve Musevilğe has motiflere olan yaklaşımın aynı mı söz konusu, yoksa yine belli bir ötekileştirmeden bahsedebilir miyiz?

Bu konuda farklı yerel film geleneklerini göz önünde bulundurmak gerekir. Bana öyle geliyor ki, Fransız film yapımcılarının dinin kendini nasıl ifade ettiğine ve insanların için ne gibi bir önem taşıdığına daha çok ilgi duyuyorlar. Alman film yapımcıları ise sıklıkla hemen her şeye karşı bir iştah duyar. Sonunda ise elinde hiç bir şey yoktur. Bir tepsi baklavadan sonra iyi yemiştir ama gerçek anlamda doymuş değildir ve hiç de sağlıklı beslenmemiştir. Ben normalliğin ve karşılıklı saygıya dair ciddi bir temel duygunun eksikliğini hissediyorum. Aynen bizim gibi düşünün ve hissedin bir insan olarak ötekinin bu kadar da yanlış olamayacağına dair itirazın eksikliğini hissediyorum.